

Andrew Roth (i Moskva) och Pjotr Saker

”Jag ser inget som rättfärdigar detta krig” Rysk soldat om rötan på djupet bakom invasionen

Ur *The Guardian*, 17 augusti 2022

Bild från intervju publicerad i Youtube

OBS: Intervjun med den ryska fallskärmssoldaten Filatiev gjordes i Moskva. Sedan dess har han flytt Ryssland.¹

Pavel Filatiev har flytt från sitt hemland efter att ha publicerat en 141-sidig skildring av vad han varit med om vid fronten.

Pavel Filatiev visste vad han riskerade när han talade ut. Den f d fallskärmssoldaten insåg att han skulle hamna i fängelse, att han skulle betecknas som förrädare och att hans tidigare vapenbröder skulle sky honom. Hans mor hade bett honom att lämna Ryssland medan det fortfarande var möjligt. Ändå valde han att gå ut med sina erfarenheter.

”Jag ser ingen rättvisa i det här kriget. Jag ser ingen sanning i det”, säger han vid ett undanskymt kafébord i Moskvas affärsdistrikt. Det är första gången han direkt talar med någon journalist sedan han återvände från kriget i Ukraina.

¹ Se text [Russian army officer who wrote book criticising war in Ukraine leaves Russia to avoid persecution](#) (*Novaja Gazeta*)

”Jag är inte rädd för att delta i krig. Men jag måste känna att det är rättvist för att det ska kännas som att det jag gör är det rätta. Och jag anser att inget av detta stämmer, inte bara för att regeringen lagt beslag på allt, utan för att vi ryssar känner att det här inte är rätt.”

För två veckor sedan gick Filatiev ut på sin sociala mediesida *VKontakte* och publicerade en bomb på 141 sidor där: en skildring dag för dag om hur hans enhet av fallskärmsjägare skickades från Krim till det ukrainska fastlandet, gick in i Cherson, erövrade hamnen och grävde ner sig i över en månad nära Nikolajev/Mykolaiv under hård artilleribeskjutning - och hur han därefter blev sårad och evakuerades från kriget med ett infekterat öga.

Då hade han blivit övertygad om att han måste avslöja den genomträngande röta, som präglar den ryska invasionen av Ukraina. ”Vi satt under artillerield nära Mykolaiv”, säger han. ”Redan då kände jag det som att det vi gjorde var rena skiten, vad i helvete behöver vi det här kriget för? Och jag hade verkligen denna tanke: Gud, om jag överlever måste jag göra allt för att stoppa det här.”

Det tog honom 45 dagar att skriva ned sina upplevelser av kriget och bryta den orerat som gör att inte ens ordet krig får användas offentligt. ”Jag kan kort och gott inte tala längre, även om jag inser att jag förmodligen inte kommer att ändra något över huvud taget och att jag kanske varit korkad som ställt till det så för mig”, säger Filatiev och fingrarna darrar av stress medan han tänder ytterligare en cigarett.

Hans skildring, *ZOV*, har fått sitt namn av de markeringar som målats på ryska arméfordon och som blivit något av en symbol i Ryssland för anhängarna till kriget. Hittills har det aldrig hänt att en rysk soldat, som deltagit i invasionen av Ukraina, så detaljerat och öppet berättat om kriget. Utdrag har publicerats i oberoende ryska tidningar och Filatiev har via video låtit sig intervjuas på *TV Rain*.

”Det är väldigt viktigt att någon blir den förste att tala ut”, säger Vladimir Ovetjkin, chef för människorättsnätverket gulagu.net, som i början av veckan också hjälpte Filatiev att ta sig ut ur Ryssland. Därmed är Filatiev den förste soldat som flytt Ryssland på grund av sitt motstånd mot kriget. ”Och det kommer att öppna en Pandoras ask.”

I veckan har den ryska undersökande webbsajten *iStories*, förbjuden i landet, publicerat en intervju med en annan rysk soldat, som inför kameran erkänner att han skjutit och dödat en civilperson i staden Andrijevka i Ukraina.

Filatiev tjänstgjorde i 56:e luftburna attackregementet baserat på Krim. Han berättar om hur hans utmattade och illa utrustade enhet i slutet av februari stormade in på fastlandet i Ukraina bakom en skur av raketeld, utan någon klar uppfattning om logistik eller mål och över huvud taget ingen information om vad som pågick. ”Det tog mig flera veckor att förstå att det inte alls pågick något krig på ryskt territorium och att vi helt enkelt hade attackerat Ukraina”, säger han.

Filatiev berättar om hur de rovlystna fallskärmstrupperna, den ryska arméns elit, erövrade hamnen i Cherson och omedelbart började grabba åt sig ”datorer och allt värdefullt som gick att hitta”. Därefter plundrade man kök i jakt på mat.

”Som vildar åt vi allt som gick att komma över; havre, gröt, sylt, honung, kaffe ... Vi gav fan i allt, vi hade redan drivits till det yttersta. De flesta hade tillbringat en månad på åkrarna utan minsta bekvämlighet, en dusch eller riktig mat.”

Hur långt går det inte att driva människor genom att inte bry sig det minsta om att de behöver sova, äta och tvätta sig”, skriver han. ”Allt runt oss ingav oss en känsla av förnedring, som kräk försökte vi bara överleva.”

Filatiev drar ett djupt bloss på cigaretten medan han berättar och tittar sig oroligt omkring om någon har lagt märke till honom så här vid midnatt i en park i Moskva. Sedan försöker han förklara.

”Jag vet att det kommer att låta hemskt för någon som läser detta i utlandet”, säger han och berättar om hur en annan soldat stal en dator. ”Men han visste ju att den är mer värd än vad han får i lön. Och hur som helst, vem vet om han kommer att vara i livet i morgon. Alltså tar han den. Jag är inte ute efter att rättfärdiga vad han gjorde. Men jag tror det är viktigt att förstå varför folk agerar sig och kunna förstå hur det ska gå att stoppa ... Vad folk är beredda att göra i extrema situationer.”

Han går på om vad han betecknar som ”sönderfallet” i armén, bl a föråldrade fordon och utrustning, som blottade de ryska soldaterna för ukrainska motangrepp. Det gevär han fått före kriget var rostigt och hade en trasig rem, säger han.

”Vi var ett idealiskt mål”, skriver han och berättar att han tog sig till Cherson i en föråldrad, icke bepansrad UAZ-lastbil, som ibland kunde stå still i 20 minuter. ”Det var inte klart vad planen var - som vanligt visste ingen någonting allas.”

Filatiev berättar att hans enhet, allt eftersom kriget fortsatte, låg fastklämd i skyttegravar i nästan en månad nära Mykyolaiv medan det ukrainska artilleriet hamrade på. Det var där han fick gytja i ögat av en granatexplosion, vilket ledde till en infektion som gjorde honom nästan blind.

Frustrationen växte vid fronten och han skriver om att det rapporterades om soldater som avsiktligt skjutit sig själva för att komma bort från fronten och få 3 miljoner rubel (40 452 pund) i kompensation. Plus rykten om att tillfångatagna soldater stympats.

I intervjun uppger han att han inte själv sett några övergrepp under kriget. Men han berättar om en atmosfär av ilska och bitterhet i armén, som strider mot den fasad av totalt stöd för kriget som den ryska propagandan ger.

”De flesta i armén är inte glada över vad som pågår där, de är missnöjda med regeringen och sina befälhavare, de är missnöjda med Putin och hans politik, de är missnöjda med försvarsministern, som aldrig tjänstgjort i armén”, skriver han.

Sedan han gått ut offentligt har hela den enhet han tillhörde brutit kontakten med honom, säger han. Men han tror att 20 procent stöder hans protest. Och många fler hade i olika samtal berättat om en obehaglig känsla av respekt för ukrainarnas patriotism och vilja att försvara sitt territorium. Eller klagat över hur illa Ryssland behandlar sina egna soldater.

”Veteraner får ingen hjälp”, säger han. På militärsjukhusen säger han sig ha träffat missnöjda soldater, bl a sårade från kryssaren *Moskva* som sänktes av ukrainska missiler i april och att de kastat ut en högre officer ur rummet. Och i *ZOV* skriver han att ”det finns mängder av döda vars släktingar inte fått någon ersättning”, något som bekräftar mediareporter om sårade soldater som fått vänta i månader på kompensation.

Ursprungligen hade Filatiev planerat att publicera sina minnen och sedan omedelbart överlämna sig till polisen. Men Vladimir Ovetjkin från gulag.net bad honom tänka om och uppmanade honom i stället att fly ut ur landet. Ända till förra veckan hade han vägrat.

”Jaha, då ska jag åka till Amerika, och vem är jag där då? Vad är det tänkt att jag ska göra där? Om inte ens mitt eget land behöver mig vem kan då behöva mig där?”, säger han.

I två veckor flyttade Filatiev från det ena hotellet till det andra med en tung svart kappsäck i försök att vara ett steg före polisen. Men han medger att det nog inte hade varit svårt att hitta honom.

The Guardian har inte kunnat göra någon oberoende verifiering av alla detaljer i Filatievs berättelse, men han har försett oss med dokument och foton som visar att han var fallskärms-soldat i 56:e luftburna regementet stationerat på Krim, att han legat på sjukhus med ett öga som skadats under ”specialuppdrag i Ukraina” i april och att han skrivit direkt till Kreml och kritiserat krig innan han gick ut offentligt.

Gamla foton visar en tonårig Filatiev i en blå-och-vit *telnjasjka* (den traditionella blå-vista undertröja militär personal bär) tillsammans med andra soldater, hur han hänger från en karusell under utbildningen till fallskärmsjägare, sedan, lite äldre, slätrakad i kamouflage-uniform med ett gevär på Krim före kriget.

Filatiev är 34 år och kommer från en familj av militärer i staden Volgodonsk i söder. Som 20-årig gick han med i armén. Efter att ha tjänstgjort i Tjetjenien var han hästtämjare i nästan ett decennium då han arbetade för det ryska köttkonserv företaget Miratorg och olika förmögna kunder innan han av ekonomiska skäl åter tog värvning 2021, säger han.

Nu är han en annan människa. Han är kraftig och välartikulerad, men krig och stress har krävt sitt pris. Hans ärrade kinder täcks av två veckor gammal skäggstubb. Han ser fortfarande dåligt med det högra ögat. Och han skrattar bittert över att behöva kritisera den ryska armén inför en utländsk journalist.

”Man brukar säga att hjältemod är andras fel. Det är tjugoförsta århundradet, vi började detta idiotiska krig och åter kräver vi att soldater ska utföra hjältedåd, offra sig själva. Vad är problemet - kommer vi inte att dö ut av det?”, undrar han.

Men framför allt undrar han över hur det kommer sig att han fortfarande är på fri fot. Han hade fått höra att hans enhet var i färd med att anklaga honom för desertering, en anklagelse som kunde leda till många års fängelse. Och sen hände ingenting.

”Jag kan inte förstå varför de fortfarande inte fångat in mig. Jag har sagt mer än någon annan det senaste halvåret. Kanske vet de inte vad de ska göra med mig”, säger han när vi möts på en järnvägsstation i Moskva.

En fråga han kanske aldrig kommer att få något svar på. Filatiev tog sig ut ur Ryssland via en obekant rutt sent på lördagskvällen. Två dagar senare meddelade Vladimir Ovetjkin från gulag.net att han lämnat Ryssland ”strax innan han skulle arresteras”. Det är fortfarande oklart om han formellt anklagats för något brott i Ryssland.

”Varför ska jag behöva fly från mitt land bara för att jag sagt sanningen om vad de här skitstövlarna gjort med vår armé”, skrev Filatiev i ett meddelande på *Telegram*. ”Jag är helt omskakad av att vara tvungen att lämna mitt hemland.”

Han är en av bara en handfull ryska soldater, som talat ut offentligt om kriget efter att i månader ha plågats av det. ”Folk undrar varför jag inte bara kastade ifrån mig mitt vapen. Visst, jag är emot det här kriget, men jag är ju ingen general, jag är inte försvarsminister, jag är inte Putin – jag vet inte hur det ska gå att få stopp på det här. Jag hade inte förändrat något om jag blivit en feg stackare och kastat ifrån mig vapnet och övergett mina kamrater”, säger han.

Kanske är det sista gången på länge han befinner sig på Moskvas gator och han säger då att han hoppas att folkliga protester ska få stopp på det hela, som under Vietnamkriget. Men för ögonblicket, säger han, verkar det avlägset.

”Jag är bara skräckslagen över vad som ska hända nu. Vad kommer priset att bli? Vem kommer att vara kvar i vårt land? ... Jag känner det som en personlig tragedi. Vad har det

blivit med oss? Och kan det över huvud taget bli värre”, säger han om tanken att Ryssland kommer att fortsätta kämpa för total seger till varje pris.

Översättning: Björn Erik Rosin

Tips:

[Rysk soldat har flytt efter att ha skildrat sina erfarenheter av kriget i Ukraina](#) (Sveriges Radio)

[Soldaten Pavel visste inte att han invaderade Ukraina](#) (Aftonbladet – artikeln låst)

[Ryske soldaten: Jag ser ingen rättvisa i detta krig](#) (Expressen)

Soldatens berättelse finns hittills bara på ryska. Ett utdrag (på engelska) finns här: [‘They turned us into savages’: Russian soldier describes start of Ukraine invasion](#)

På YouTube finns nu en intervju med Pavel Filatiev (rån CNN). Se: <https://www.youtube.com/watch?v=xcbffobzOWU>

Tillägg 20/3 2023

Filatievs bok finns nu i svensk översättning.